

TEATAJA

Haaslava valla infoleht

Nr 4(71) aprill 2000

Lugupeetud emad!

Emarmastus sünnib läbi ohvrite, olgu selleks meie aeg, energia, võimalused, suhted — võibolla isegi meie oma mina. Vaid andmisest ja eneseohverdamisest sünnib sügav rõõm tehtust. Mõtleme seda, et tehtu üle rõõmustamiseks on vaja eelnevalt endast midagi anda. Võibolla alles aastad näitavad, kui kallist hinda oleme tegelikult maksnud.

Kena kevadet ja tujuküllast emadepäeva kõigile Haaslava valla emadele!

*Avo Samariüütel
Vallavolikogu esimees*

*Koit Prants,
Vallavanem*

Heakorranädal 24. – 30. aprill

Lugupeetud Haaslava valla rahvas. Juba on saamas heaks traditsiooniks, et kevadeti korraldab Vallavalitsus ja valla asutus *Majaabi* koostöös elanikkonnaga aprilli lõpul heakorranädala.

Sel ajal võetakse elanikelt tasuta vastu keskkonno- ohtlikke jäätmeid: vanad autoakud, tänava- ja päevavalgus- lambid, sõidu- ja veoautorehvid. Vallavalitsuse kantseleist Kurepalus ja *Majaabi* kontorist Roiul on võimalik saada tasuta prügilatalonge kuni 3 tonni ulatuses. Samuti pakume ajutist palgalist tööd üldkasutatavate territooriumide ja tee- äärte koristamiseks. Infot saab tel. 490130 ja 490176.

Maa- ja elamuomanikele tuleb meelde, et kulu ja prahi põletamine on väga ohtlik – hoiatav näide möödunud kevadest Mõra külas, kus "sauna panin, maja läks" põhimõt- tel juhtunud lugu sai alguse just kulupõletamisest. Hoidkem enda ja teiste vara!. Prahti ja jäätmeid soovitame panna prü- gikottidesse. Ei vii tuul laiali ja lihtne on ära vedada.

Veo osas pakuvad oma teenuseid meie valla elani- kud Vello Seer, tel 490161 (traktor-tõstuk); Elmar Vohla, tel 351053 (veoauto); Arne Siimo, tel 25290968 (veoauto); Lau- ri Roosior, tel 25118174 (traktor, traktor-tõstuk).

Kellel on suuremas koguses vana mootoriõli, trakto- rirehve või muid ohtlikke jäätmeid, palume pöörduda *AS Epler&Lorenz* poole Tartus Ravila 75 (Tallinna maantee ääres), tel 421398. Nemad korraldavad selliste jäätmete vas- tuvõttu (tasu eest). Vanaraua kokkuostuga tegeleb *AS Emex* Tartus Teguri 53, tel 472772.

Loodame, et meie ühise töö tulemusena sillerdavad teeäärtes ja metsaalustes sinililled ja lumikellukesed, aga mitte kile ja klaastaara.

Teeme kodud kauniks!
Edu ja jõudu soovides

Haaslava Vallavalitsus
Valla asutus *Majaabi*

Kodukaunistamise Ühenduse

keskjuhatus kutsub kõiki eestimaalasi külades ja valdades, alevikes ja linnades koristama ja korrastama aprillikuu jooksul oma kodude ja majade ümbrust.

Koduvärvasse soovitame istutada puu. Selle aasta puu on pihlakas.

Kutsume kõiki ettevõtjaid oma hoonete ümbrust prahist puhastama.

Õpilased, teie kätes on oma kooliümbruse kord ja puhtus!

Eestimaa kevadpühaks puhtaks ja kauniks!

Agu Kasetalu
Kodukaunistamise Ühenduse Keskjuhatus liige
tel (27) 305 251

Kes aprillikuus on sündinud...

1	Endla Pastel	1940	Lange
2	Zinaida Tasa	1920	Aadami
3	Maria Rudakova Aime Kopli	1933 1939	Roiu Tõõraste
4	Uuno Seeba	1935	Kriimani
5	Ella Tootsi Hilja Pille Olga Gavrilova Leida Aduson	1908 1919 1925 1932	Koke Aardla Roiu Aardla
6	Aime Ploom	1936	Haaslava
7	Gaissa Habakuk	1924	Igevere
8	Mihhail Vanaküla	1928	Uniküla
10	Semjon Žogolev Leili Kiisel	1936 1938	Tõõraste Aardlapalu
11	Arnold Soe	1940	Metsanurga
12	Elsa Kõõrna	1919	Kriimani
13	Tamara Ind	1939	Aardla

14			
15	Teodor Palu Aime Lanno	1926 1940	Aardla Kriimani
16	Harry Lemberg	1927	Ignase
19	Lembit Küün	1927	Koke
24	Aleksandra Babaõkina Nadežda Võsotskaja Uno Tõruvere	1926 1931 1933	Roiu Roiu Kõivuküla
25	Miroza Kotsjuba	1933	Roiu
29	Matrona Kiho	1934	Kriimani
30	Salme Paal Albert Peedosen Lauri Mets	1912 1919 1927	Kriimani Uniküla Kurepalu

Palju õnne !

Kultuurikalender

MAI 2000

30.04/01.05. *Volbriöö pidustused Roiul*
Nõidade rongkäik läbi Roiu. Nõialõke ja nõiapiknik
Kesktänav 9 taga. (Piknikukorv tuleb endal kaasa
võtta). Nõiatantsud ja nõiamängud.

13.05 *Emadepäev Priiuse Seltsimajas*
Kevadkontsert. Esinevad Sillaotsa koolilapsed.

Mai lõpus tuleb külla Pala Harrastusteater Jõgevamaalt

Lipupäevad maikuus:

01. mai kevadpüha
14. mai emadepäev

Riigilippude heiskamise eest vastutavad majaomanikud ja firmade juhid. Kontrollimise ja trahvimise õigus on politsei- ja omavalitsusametnikel Seni pole kedagi trahvitud, kuid seadus lubab sisse nõuda kuni 10 päevapalka.. Riigilippude vähese heiskamise kohta meie valla asulates on tähelepanu juhtinud oma valla elanikud. Näitab see ju suhtumist Eesti riigisse. Omal ajal olnud punalippe palju rohkem. Ega ometi...

31. mai – suitsetamisvaba päev

Suitsetamine on alati kahjulik; ka siis, kui tõmbad vaid mõne sigareti. Suitsetamine soodustab südameinfarkti ja ajuinsuldi teket ning paljudel juhtudel on kopsuvähi põhjuseks.

Kunagi pole liiga hilja loobuda suitsetamisest. Tähtis on teada, et suitsetamisest loobumisel väheneb südamehaiguste risk aja jooksul mitesuitsetaja tasemele. Kõige olulisem on Sinu enda kindel otsus suitsetamine lõpetada.

Mõned kasulikud soovitusel:

- mõtle kõigist põhjustest, miks tahad loobuda;
- määra kindel kuupäev- soovitatavalt võimalikult varsti;
- mõtle välja tegevus ajaks, mil tavaliselt suitsetada, kasvõi võta väike suupiste;
- parim on lõpetada päevapealt, kui suudad;
- suitsetamisest loobumise päeval püüa teha midagi erilist;
- esimestel päevadel on tavaliselt kõige raskem, ära anna alla;

- algul võid olla kergesti ärrituv, palu kaaslastel Sind mõista ja toetada;
- kui Sul ei õnnestu loobuda sel korral, proovi uuesti ja proovi seni, kuni õnnestub;
- ole endas kindel, et tahad jääda mitesuitsetajaks.

Kõige olulisemat rolli noorte suitsetama hakkamisel edendavad suitsetavad täiskasvanud ja noorte eakaaslased. Võimaldame lastel ja noortel kasvada üles suitsuta.

Kujuta ette, kui võrd teisiti lõhnavad mets, aas, rand ja kogu Sinu ümbrus, kui Sa enam ei tossuta! Pealegi saab sigaretipakkide poolt kokkuhoitud raha eest endale midagi lubada.

Naudi kaunist kevadpäikest ja kodupaiga looduseilu!
Kõigile head tervist ja meeldivaid kevadpäevi!

Maie Otsa
Tervishoiu- ja sotsiaalosakonna juhataja

Sillaotsa koolis

Kitarrimäng

Muusikanädala raames käis Sillaotsa koolis esinemas üks Eesti parmaid klassikalise kitarrimängijaid Kuldar Kudu. Teda ootas ees saalitäis põnevil lapsi.

Võib ju mõelda, et mis see kitarrimäng siis ikka nii väga ära ei ole, ühe käega pigista keeli ja teisega tõmba, heli muudkui aga tuleb ja kõigil hea meel. Kuldar Kudu näitas aga oma kontserdil, milleks tegelikult üks kitarrist võimeline on. Sellist esitust ei oodanud vist küll keegi kohaletulnutest. Kolmveerand tundi kõlas kooli saalis kord hoogne, kord nukker meloodia. Võib öelda, et Ladina-Ameerika või Hispaania mängustiilidest ei jäänud puutumatuks ükski.

Lõpetuseks niipalju, et sügisel lubas kitarrist, kellele laste vastuvõtt väga meeldis, kooli veel külastada. Seekord tuleks ta koos tšellistiga.

Lauluvõistlus

Praegu keerleb ETV ekraanil *Laulukarussell*. Võib öelda, et samasuguse hooga pöörles viimastel nädalatel Tartumaa koolides ka oma "laulukarussell", mille finaali toimus Laeva kultuurimajas reedel, 14. aprillil. Kuna huvijuhil sellest viimasest "karussellist", võimendite tassimisest ja ohjeldamatust helistamisest pea ikka veel ringi käis, palus ta Sillaotsa kooli õpilasel Katre Kõõral, kes ise samuti lauluvõistlusel osales, kirjutada mõni rida toimunust. Katre kirjutab:

Sillaotsa põhikoolis oli muusikanädal. See algas 10. aprillil ja kestis 14. aprillini. Ja meie koolist laulsid ka mõned õpilased. Alklassid esinesid esmaspäeval ja vanemad klassid neljapäeval. Me kõik valmistasime ja harjutasime ennast laulmiseks ette. Ja täna ongi see päev, kus laulavad meie koolivõistluse võitjad siin Laevas. Ja praegu see võistlus käibki. Ja ma arvan, et meie koolist võidavad mõned kindlasti."

Õpilasi hindas õpilaste eneste poolt valitud kaheksaliikmeline žürii, kes valis Laevas esinemiseks sobivaiks Maarjo Lõuna, Kattrina Lõssenko, Triin Esko, Kätlin Rometi ja Liisi Savolainen.

Koos nendega said sõidu Laeva ka kõik lauluvõistlusel osalenud või selle heaks hoolsalt töötanud ligi 30 õpilast.

Laeva kultuurimaja oli 14. aprillil puupüsti täis. Oli esinejaid kaheksast Tartumaa koolist ja igas vanuserühmas esines hulk lapsi. Kuulati ära üle 30 esineja. Pärast kolmetunnist võistulaulmist valiti Liisi Savolainen oma vanusegrupi kolmandaks. Kätlin Rometile anti eripreemia ilusa ja omapärase hääle ning esituse eest. Väiksemaid preemiaid said kõik lavalaudadel käinud.

Arnold Looga
Sillaotsa kooli huvijuht

Eelteade ametlike kohanimedede määramise kohta

Kooskõlas Kohanimeseadusega ja Kohanimede määramise korraga Haaslava vallas on tehtud ettepanek määrata ametlikeks kohanimedeks

Koke külas

Sooru – Malle Pungar omandisse kuuluvate hoonete aadressi- ja maa katastriüksuse nimena;

Lombi – Piia Rebane omandisse kuuluvate hoonete aadressi- ja maa katastriüksuse nimena;

Unikülas

Roosi 4 – Juri Gavrilenkovi omandisse kuuluvate hoonete aadressi- ja maa katastriüksuse nimena;

Kõigil, kellel on vastuväiteid toodud nimede ametlikeks kohanimedeks kinnitamise kohta, esitada need vallavalitsusele 30 päeva jooksul käesoleva eelteate avaldamisest.

Elukoha registreerimine

Saabusid valda

Ele Juhkam	Aardlapalu	Kurepesa 2	Tartust
------------	------------	------------	---------

Lahkusid vallast

Astrid Kõrgekivi	Roiu	Oja 7-18	Tartusse
Birgit Kõrgekivi	Roiu	Oja 7-18	Tartusse
Kairi Kõrgekivi	Roiu	Oja 7-18	Tartusse
Raigo Kõrgekivi	Roiu	Oja 7-18	Tartusse
Anneli Kriis	Roiu	Oja 7-18	Tartusse
Rainet Kriis	Roiu	Oja 7-18	Tartusse
Aino Kõrgekivi	Roiu	Oja 7-18	Tartusse
Karin Rulli	Lange	Langemäe 5-6	Kundasse
Kariina Rebane	Kriimani	Tareke 3	Tartusse
Kirke Rebane	Kriimani	Tareke 3	Tartusse
Gerda-Liz Põdersoo	Mõra	Peetsu	Tartusse
Tarmo Linnas	Haaslava	Laane	Tartusse
Karl-Johan Linnas	Haaslava	Laane	Tartusse

KODUKANDI LOOD XXXIX

lehekülgi Haaslava valla ajaloost

75 aastat Kaitseliidu taasasutamisest Haaslaval

Eesti Kaitseliit asutati esimest korda 1918. aasta 11. novembril ja oli kuni Eesti sõjaväe loomiseni Ajutise Valitsuse peamine sõjaline tugi. Nagu oleme oma kodukandilugudes varem kirjutanud, loodi 1918. aastal Kaitseliidu üksus ka Haaslavale.

Peale Vabadussõja võidukat lõppu langes ära vajadus omada siseriiklikku relvastatud organisatsiooni ja 15. juunil 1920 otsustati Kaitseliit likvideerida. Püsima jäi aunimetus *Maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülem*. Tõsi, laialisaatmine ei olnud täielik. Enamik üksusi lõpetas tegevuse, allesjäänud aga nimetati ümber kütisalkadeks. Paljud endised palgalised juhid hakkasid vabatahtlikult edasi töötama. Ka jäeti kaitseliitlastele nende relvad. Korraldati laskeharjutusi, abistati vajadusel politseid jne. Uusi liikmeid aga kütisalkadesse ei võetud. 1921. aastal tehti katset Kaitseliit ka ametlikult taastada, kuid sisepoliitiline olukord ei olnud selleks sobiv ning asi jäi pooleli.

Uuesti muutis Kaitseliidu taastamise aktuaalseks 1924. aasta kommunistide ja nendega liitunud riigivastane tegevus ja kihutustöö, mille tulemusena tekkis reaalne oht Eesti iseseisvusele.

1924. aasta 23. oktoobril kutsus tollase 2. diviisi ülem kindralmajor Ernst Põdder, kelle staap oli Tartus, raekojas kokku linna ja maakonna organisatsioonide osakonna koosoleku, kus moodustati Kaitseliidu reorganiseerimise toimikond, kes pidi koostama Tartu Kaitseliidu kodukorra. Huvitav on fakt, et kogu see tegevus oli kõrgemalt poolt sanktsioneerimata ning toimus ilma Siseministeeriumi vastava loata. Novembris 1924 toimus Tartumaa valdade esindajate koosolek. Haaslavat esindas J. Silm. Seal otsustati ka kohalikud Kaitseliidu üksused uuesti kokku kutsuda.

Lõpliku tõuke KL taasloomiseks andis 1924. a. 1. detsembril toimunud kommunistide riigipöördekatse Tallinnas. Kui teade mässust levis, organiseeriti paljudes kohtades üle kogu maa relvastatud Kaitseliidu patrulle. Tartumaa KL asutamiskoosolek toimus 5. detsembril 1924 Tartus ohvitseride kasiinos, kus otsustati, et endise Kaitseliidu relvad antakse üle uuele organisatsioonile.

Kaitseliidu ülemaaline tegevus taastati ametlikult 17. detsembril 1924, kui Sõjavägede Ülemjuhataja kindralleitnant Johan Laidoner kinnitas Kaitseliidu ajutise põhikirja. vabariigi Valitsus kinnitas põhikirja ametlikult 2. veebruaril 1925.

Kaitseliit taastati 1918/1920 toiminud territoriaalsel alusel. Kihelkonna valdade üksused moodustatid malevkonnad, mis omakorda moodustasid maakonna maleva. Haaslava üksus kuulus Kambja malevkonda. Kahjuks ei ole teada, millal Haaslava üksus uuesti asutati. Vanemate vallakodanike meenutuste kohaselt pidas Haaslava kompanii oma asutamise ajaks 1925. aasta aprilli. On teada, et vallamajas toimus endiste kaitseliidu liikmete koosolek kas 1924. a. detsembris või 1925. a. jaanuaris, kus enamus vanu olijaid otsustas uuesti Kaitseliitu astuda.

24. veebruaril 1925 korraldati linna ja maakonna kaitseliitlaste ühine paraad Vabariigi aastapäeva tähistamiseks. Seal oli esindatud ka Kambja malevkond.

Käesoleva aasta aprillis tähistame Haaslava Kaitseliidu 75. juubelit.

Loeme 1925. a. 15. juuli Postimeest:

Kambja kihelkonna Kaitseliit on arviliselt suuremaid Tartu maakonnas.

Pühapäeval, 12. juulil oli malevkond kokku kutsutud pühaliku vande andmiseks Kambja kirikusse. Kogunemispunktist – Kambja Kõrgema Algkooli juurest liikusid malevkonna jalaväe-, ratsa-, kuulipildujate ja jalgratturite osad korraldustes ridades malevkonna lipu järel 2. diviisi orkestri helide saatel kell 11.00 kirikuplatsile. Peale vande andmist mindi uuesti ühises rivis surnuaiale langenud kangelaste haudadele, kus kohalik kooliõpetaja Kirss süütavate sõnadega kutsus malevlasi üles samas vaimus võitlema, nagu langenud kangelased, kes oma elu jätsid Isamaa eest. Peale seda järgnes malevkonna paraad. Malevlasi tervitasid kolonel J. Unt, Kaitseliidu Peastaabi esindaja, Tartu Linna Kaitseliidu pealik jt.

Kihelkonna Kaitseliidu kompaniide juhid on osanud asjale hea aluse panna, mis üksmeele ja tõise vaimustuse peal seisab.

Postimehes 12. novembrist 1925 on ära toodud kaitseliitlase vande tekst:

Kaitseliitlase vanne.

Mina tunnistan Eesti demokraatliku vabariigi täielikku iseseisvust ja tema põhiseaduslikku valitsust. Luban ja töotan tegelikult kaitsta maksvat riigikorda ja töötada ausasti Kaitseliidu põhimõtete järgi. Kõik ülemuste seaduslikud käsud, samuti ka juhatause määrused ja korraldused täidan tõrkumata.

Siinkohal ei ole võimalik üles lugeda kõiki Haaslava Kaitseliidu ja Naiskodukaitse tegemisi. Nimetagem ainult suuremaid ja tähtsamaid. Loeme jääle Postimeest, mis kirjutas 24. septembril 1927:

Haaslava kaitsemalevale oma kodu.

Mõni päev tagasi panid paarkümmend agaramat kaitseliitlast raha kokku ja ostsid härra Graesilt maja ühes sisseseade ja väikese maalaga, mille eest maksivad 375000 marka. Maja on uuemaaja ehitis, ruumikas ja ilusas kohas. Tulevikus kavatakse ruumid uurde ehitada ja plats ilupuude istutamisega pargiks muuta. Nüüdsest peale ei ole kaitseliitlastel koosolekute ega pidupidamise koha pärast enam muret.

1927/1930 teostati majas remont ja ehitati juurde kaks tuba. 16. novembril 1932 põles maja maha. Vaatamata politsei poolt toimetatud juurdlusele jäi süütaja leidmata. Erinevate süütamise põhjustena on oletatud isiklikku vihavaenu, Kaitseliidu vastu suunatud kommunistide kädetööd ja kahtlustatud Kaitseliidu tolleaegseid juhte endidki, kes pistnud ise majale tule otsa, et maja ümberehitamisel tekkinud raiskamisi ja puudujääke varjata.

1927/1933 korraldas Kaitseliit oma üritusi vallamajas või kaupmees Molvõgini majas. 1933. a. sügiseks oli Kaitseliidul taas oma maja, mis nimetati *Kaitsekoduks*.

1927. a. loodi Kaitseliidu juurde puhkpilliorkester ja asutati Naiskodukaitse Haaslava jaoskond.

1929. a. suvel korraldati I Haaslava laulu- ja spordipäev. Sellega pandi alus pikaajalisele traditsioonile. Igal aastal kuni 1939. a. suveni korraldati Kurepalus laske- ja spordivõistlusi.

15. aprillil 1934 tagandati kompanii pealik Karl Voites, kes oli aktiivne vaps. Uueks Kaitseliidu pealikuks määrati Paul Lukk.

1936. a. osaleti suurtel Eesti Kaitseliidu ja Kaitseväe kolmepäevastel manöövritel Rõngu ümbruses.

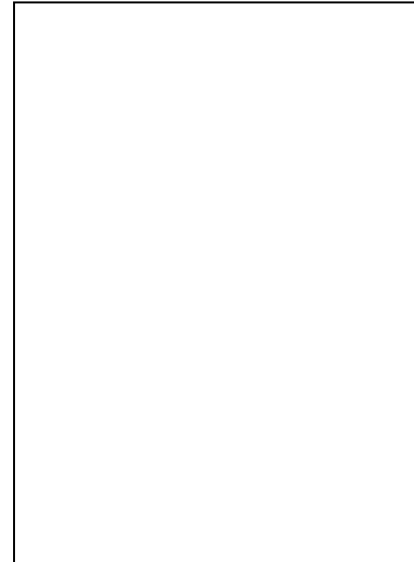
1937. a. juunis korraldati koos Vana-Kuuste ja Raadi kompaniidega huvireis Põhja-Eesti rannikule marsruudil Rakvere–Kunda–Ontika–Toila–Oru–Narva–Kuremäe klooster–Peipsi rannik.

1939. a. augustis pandi nurgakivi Eesti Vabadussõja kangelaste ausambale Kurepalus.

1939. septembris–novembris tegutses kompanii juures komitee, kes kogus andmeid Kaitseliidu sünni ja arengu kohta 1918–1925. Koguti kokku vanad protokollid, pandi kirja vanemate inimeste ja kaitseliitlaste isiklikud mälestused. Kuuldavasti oli kavvas välja anda Haaslava Kaitseliidu ajalugu. Kas sellest ka midagi välja tuli, on teadmata. 8. aprillil 1940 vabastati ametist pealik P. Lukk, uueks pealikuks määrati Heldur Lomp.

Peale eeltoodu oli Kaitseliit tegev Eesti Vabariigi aastapäevade ja jaanipäevade tähistamisel. Korraldati peoõhtuid, loteriisid, teatrietendusi, osaleti Haaslava laulupäevade korraldamises jne.

Näiteks viidi 5. mail 1922 koos teiste Haaslava vallas tegutsevate organisatsioonidega Kaitseliidu Kodus ja pargis läbi Jüriöö mälestusõhtu. Kultuuri- ja seltskondlike ürituste kõrval tege-

Kompaniipealik Paul Lukk

les Kaitseliit sõjalise väljaõppega. Õppepäevadel õpiti lahingustrateegiat, luuret, gaasikaitset, korraldati laskmis- ja riviõppusi.

Kaitseliidu juhtimisel tegutsesid Sillaotsa ja Tuigo koolides noorkotkaste ja kodutütarde rühmad.

1939. aasta 1. juunil seoses valdade liitmisega nimetati Haaslava kompanii ümber Aaslava kompaniiks.

Seni teadaolevalt võttis Haaslava vallas Kaitseliidu tegevusest eri aegadel osa 155 meest ja 63 naist.

Lisaks varem Teatajas (Kodukandilood VII, jaanuar 1997) avaldatud nimedele on teada veel järgmised Haaslava Naiskodukaitse ja Kaitseliidu liikmed: Endla Henn, Liina Kaik, Liine Klaos, Linda Klaus, Leida Kolt, Adele Koorits, Helmi Käärrik, Magda Ivask, Marie Lõhmus, Salme Mark, Johanna Marmor, Liisa Mets, Liine Pastel, Emilie Pihlapuu, Alviine Pruks, Amalie Põder-soo, Adele Päiv, Linda Ratasepp, Ida Raudsepp, Adele Riives, Liisa Salem, Olga Saks, Marie Silm, Hella Toom, Alide Voites, Liidia Vase, Ella Voites, Alide Voltri, Jaan Grosberg, Jaan Kitsel, Johannes Klaos (Tordi talust), Johannes Klaos (Laksi talust), Johannes Klaos (Ede-Age talust), Peeter Konsel, Jaan Koort, Karl Kõiv, Karl Kõõra, Paul Laane, Artur Lillo, Endel Musta, Oskar Musta, Harald Paim, Ferdinand Parson, Karl Pihlapuu, Voldemar Pruuli, Peeter Raudsepp, Julius Reeben, Peeter Reino, Johannes Seeba, August Tenn, Johannes Treial, Eeri Uibu, Kristjan Voltri.

Kaitseliidul on oma teenetemärgid. 24. veebruaril 1928 asutati Kotkarist ja 19. juulil 1929 Valgerist. Kotkarist oli sõjaline orden, mis muudeti hiljem Eesti riiklikuks teenetemärgiks. Valgeristi anti Kaitseliidu hoolsusmärgina *eeskujuliku osavõtu eest Kaitseliidu õppetöös ja tegevuses*.

Haaslava Kaitseliidu ja Naiskodukaitse liikmetest said Valgeristi III klassi ristid Johan Põderon ja Karl Voites (1929), Veigo Otsa (1931), Paul Lukk (1932), Ida Põder-soo (1936), Jakob Mets (1937), Gustav Voites (1938), Linda Undrits (1940).

1935.a. loodud Naiskodukaitse teenetemärgi said Aliide Voites, Salme Mork, Ella Voites ja Ida Põder-soo (1936), Liine Kaik ja Johanna Annamaa (1938), Helmi Soe ja Hilda Päiv (1938), Endla Lamp (1940).

1938.a. annetati Kotkaristi V järgu rist Herbert Treialile, kes oli Haaslava endine liige, 1932/1940 Noorkotkaste Tartumaa Maleva pealik ja 1937/1938 EV Rahvuskogu ning 1938/1940 Riigivolikogu liige.

1940.a. juunis, kui võõras võim Eestisse tungis, oli Kaitseliit üks esimesi, kes löögi alla sattus. Kaitseliitlane kuulus nelja kategooriasse, mida loeti uue võimu vastaseks:

- 1) nõukogudevastane element,
- 2) kontrrevolutsioonilise organisatsiooni liige,
- 3) nõukogudevastase rahvusliku organisatsiooni liige,
- 4) valgekaartliku organisatsiooni liige.

Tartumaa Kaitseliidu Maleva pealik kolonelleitnant Karl Soo vangistati 20. juunil 1940, s.t. veel enne nn. *juunipööret*. 27. juunil 1940 anti välja Kaitseliidu ja selle allorganisatsioonide tegevuse lõpetamise seadus. Vara kohustati üle andma kohalikele kompartei ja komnoorte rakukestele hiljemalt 31. augustiks 1940.

Kaitseliidu Haaslava kompaniil oli varasid: *Kaitsekodu* hoone Kurepalus, kaks krunti – spordiplats Kurepalus ja õppe-laskerada Kõivukülas Aagel, kompanii puhkpilliorkestri mänguriistad (12 instrumenti), toidunõud 200 inimesele, mööbel jm kokku 4700 krooni (Ekr) väärtuses. *Kaitsekodu* hoone ja õppe-spordiplatsid läksid kohalike komnoorte rakukese kätte, orkestri mänguriistad Kuuste komnoorte rakukesele. Naiskodukaitse jõudis

toidunõud enne jaoskonna likvideerimist üle anda karskusseltsile *Priius*.

Kaitseliit taasloodi Eestis 4. septembril 1991 Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsusega. 28. aprillist 1992 kuulub Kaitseliit Eesti Kaitsejõudude koosseisu.

Haaslaval tehti katse Kaitseliidu asutamiseks 1991.a. kevadel. Harri Henn, hilisem Tartu Kaitseliidu pealik, praegu Eesti Kaitseväe major, kutsus Roiule tollaegse Kuuste sovhoosi ohutus-tehnika inseneri kabinetti kokku salga kohalikke mehi. Kas ei olnud õige aeg veel käes või olid muud põhjused, kuid Kaitseliit jäi toorkord siiski loomata. Ka asus Harri Henn elama Tartusse.

1992 prooviti uuesti. Mehed käisid mõne korra koos ja asi vajus uuesti soiku.

Praegu tegutsevat Kaitseliidu rühma hakkas jaanuaris 1993 organiseerima Ülo Vetka, praegune Kaitseliidu Tartu maleva I malevkonna pealik, sai taasloodud Haaslava Kaitseliidu esimeseks pealikuks. Haaslava Kaitseliidu rühm kuulub koos Kambja ja Ülenurme üksustega Kaitseliidu Tartu maleva I malevkonda (kompaniisse). Rühma pealikuks on Jüri Saarkivi, rühmavanemaks Urmas Pleksner ja jaopealikuks Ülo Pedel. Endistest Haaslava kaitseliitlastest on Eduard Tori I malevkonna B-kompanii pealik ja Tõnu Tahti – B-kompanii Mäksa rühma pealik. 1993/1999. aastail on Kaitseliidu Haaslava rühma tööst osa võtnud 25–30 meie valla meest. Momendil on vallas kaitseliitlasi umbes 15 inimest.

1940.a. juunis oli Kaitseliit ülemaaline, tugev, hea võitlusmoraaliga relvastatud organisatsioon, kuhu kuulus koos naiskodukaitsete, noorkotkaste ja kodutütardega ligi 100 000 inimest. Kaitseliit koondas endas palju teotateliisi ja võimekaid kodanikke, olles riigikaitse arvestatavaks jõuks.

Meie päevil on olukord teistsugune. Kaitseliidule vaadatakse kui teisejärgulisele riigikaitsele, kelle töid ja tegemisi küll vajatakse, kuid ei tunnustata ega hinnata. Eesti ajakirjanduses avaldatakse Kaitseliidu kohta enamasti ainult neid teateid, mis samal ajal kajastuvad ka politseiteadetes. Massimeedias loodud kuju järgi on kaitseliitlane enamasti purjus eneseteostuskriisid vaevlev püssiga külamees, kes kohe võib ise mingi sigadusega hakkama saada.

Kindlasti ei ole kaitseliitlased rumalamad või rohkem kuritegevusele kalduvad kui keskmine Eesti inimene. Kaitseliidus on tegelikult õigusrikkumisi vähemgi kui muudes, sealhulgas riiklikes struktuurides. Vahe on asjas suhtumises. Kui näiteks mõni politseinik võtab altkäemaksu või arst oma patsiendi hauda saadab, ei hakka keegi üldistama, et kogu politsei või kõik arstid on korrupteerunud ega kõlba kuhugi. Kui aga selgub, et mõni seaduserikkuja on olnud või on Kaitseliidu liige, hakkavad nii mõnedki muidu soliidid inimesed või ajakirjanikud arutlema, kas Kaitseliitu üldse on vaja. Kurikael võib olla ka ametiühingu, üliõpilas- või jahimeeste seltsi liige, doonor, vabatahtlik tuletõrjuja ja kes iganes, välja tuuakse aga igal juhul tema Kaitseliidus osalemise fakt.

Kaitseliit tänapäeval on meie riigi ja ühiskonna peegeldus. Näpuganäitajaid ja targutajaid on alati rohkem kui tegijaid. Muidugi on Kaitseliidul veel küllalt arenguruumi, kuid ta pole olnud suletud ring. Alati on oodatud asjalikud mehed ja naised, kes tahaksid asja edasi viia, midagi teisiti ja paremini teha, teretulnud on kõik uued ideed, mõtted ja ettepanekud.

Me kõik peame endale teadvustama, et tahe Isamaad kaitsta ei ole mitte ainult ühe kildkonna eraasi. Kui soovime tõeliselt kaitsta Eesti vabadust ja iseseisvust, pole see võimalik ilma territoriaalkaitset korraldamata, seega ilma Kaitseliiduta.

Taivo Kirm

Millest jutustavad kohanimed

(Kasutatud Lemming Rootsmäe ja Ilse Rootsmäe uurimismaterjali. Järg. Albus veebruarikuu numbris)

Kadaja – Aardla külas Tuigo metsa ääres endine Tuigo metsavahikoht. [Nüüdseks lagunenud. Viimane hoone omanik oli Alviine Veiner].

Kaku tare – Aardla külas Treiali talu endine popsikoht, ka Mätku talu. [Praegune omanik Alar-Ants Kesvatera, kelle poolt pakutud kohanimi on Mätliku].

Kalda talu – endine asundustalu A-28 Mõraoja paremal kaldal. [Praegune omanik Ülo Arju] 1870. aasta paiku tulnud Haaslavale kaks rootslast ja palunud endale Kurepalu metsa ääres näidata vana tamme, mida aga rahvas enam ei teadnud, kuna too olnud ammu maha raiutud. Rootsused jäanud kohale kaheks nädalaks ja pärast nende lahkumist leitud praeguse Kalda talu lähedalt [hoonetest 100 m põhja poole] Mõraoja kõrge liivakivikalda kohalt põllult nelinurkne auk, kust rahva arvates rootslased peidetud kulla kätte saanud. Hiljem, kui talulähedane heinamaa põlluks küntud, tulnud maa seest välja potisuurune vaskkatel. (Kusta Kalmus 1889 Haaslava).

Kalevipoja künnivagu ehk adravagu – Org endiste Haaslava ja Kriimani mõismaade piiril. Lõpeb järsult Unikülas Veski ehk Unikülaveski talu juures. Üldlevinud rahvajutu järgi tahtnud Kalevipoeg jõge künda, kuid Unikülas murdunud ader ja töö jäänud pooleli. Adra murdumise põhjuseks olnud suur kivi, mis veel praegu oru otsa kohal maa sees peituvat. (Jaan Põlluste 1917 Tartu). Adraots olnud kullast ja ulatunud välja kuni Kullamäeni, mille kergitanud maa seest üles. (Alfred Zoobel 1902 Tartu). Adra murdumisel kukkunud Kalevipoja hobune põlvili, millest on tänini orust tükk maad eemal (Unikülaveski taga, selle lähedal) näha põllus tema põlvede lohud, muld aga paiskunud hooga ettepoole ja sünnitanud Möldripalu mäed. (Wärdi Parisalu 1884 Uniküla). Oru läänepoolse otsa kallas on umbes 100 m ulatuses otsekui lohku vajutatud meenutades voodi aset. Siin olevat Kalevipoeg pärast kündi puhanud. (Jaan Põlluste 1917 Tartu). Magamise ajal murdnud hundid Kalevipoja hobuse, mahamurdmise kohta nimetatakse Soolikumäeks (Jaan Põlluste 1917 Tartu). Kalevipoja magamisest saanudki Uniküla oma nime (Alfred Zoobel

1902 Tartu; Linda Tarakanov 1904 Kriimani).

Kalliku talu – endine asundustalu A-2 Mõra (endises Tuigo) külas [Praegused omanikud Urmas Kopli ja Urve Puumets]. Arvati, et nimi võis tulla sellest, et talu asub kallakul pinnal. (Arved Koppel Tuigo).

Kalliku talu – endine asundustalu A-56 Aadami (endine nimi Kärevere, varem kuulunud ka Uniküla alla) Möldripalu metsavahikoha ja Hõbearu talu vahel [praegune omanik Kalle Lillemets]. Hoonest 120 m lõunas asub põllus suur kivi, millel varem olnud kirjad peal: arv 1080 (Alfred Zoobel 1902 Tartu)

Kalmistu talu – Aardla külas, oli endine Taari talu popsikoht. [praegune nimi: Joosepi, omanikud Heiki Silm ja Kristi Raudsepp]. Hooneist 200 m põhja-kirde suunas metsas asub Taari talu peremehe Ilja matusepaik.

Kalmumägi – Kitsekülas Sabali talu heinamaal Uniküla Pori talust 100 m läänes asuv väike kungas, mis pidavat olema Rootsisis sõja aegne matusekoht (Alfred Zoobel 1902 Tartu).

(Järgneb)

ÕIGUSAKTID

Haaslava Vallavolikogu määrus

Kurepalu

13.04.2000 nr. 8

Haaslava valla ehitismääruse muutmine

Aluseks võttes *Kohaliku Omavalitsuse korralduse seaduse* (RT I 1993,37,558; 1999,82,755) paragrahvi 22 lõike 1 punkti 29 ja kooskõlas *Planeerimis- ja ehitusseaduse* (RT I 1995, 59, 1006; 1996, 36, 738 ja 49, 953; 1999, 27, 380, 29, 398 ja 399) paragrahvi 3 lõike 2 punktiga 5, paragrahvidega 4, 33, 34, 36, 37, 43 ning paragrahvi 70 lõikega 3 Haaslava Vallavolikogu määrab:

1. Muuta Haaslava Vallavolikogu 28.08.1997 määrusega nr.12 kinnitatud *Haaslava valla ehitismäärust* järgmiselt:

1.1. paragrahvi 1 lõige 6 asendatakse ja sõnastatakse järgmiselt:

(6) Kuni valla üldplaneeringu kehtimahakkamiseni toimub uute ehitiste rajamine hajaasustusega alal vallavalitsuse poolt kehtestatud projekteerimistingimuste, tihedusega alal kehtestatud detailplaneeringu alusel.

1.2. paragrahvi 3 lõike 5 punkt 1 asendatakse ja sõnastatakse järgmiselt:

Enne Planeerimis- ja ehitusseaduse jõustumist ehitatud omavalitsustele ehitistele võib esitatud ülemõõtmisprojekti, ülevaatusakti ja omaniku taotluse alusel anda kasutusloa Haaslava Vallavalitsuse sellekohase korralduse alusel Haaslava valla ehitismääruse paragrahvis 11 sätestatud korras, kui sellega ei rikuta maareformi õigustatud subjekti õigusi, ehitistele vastab kehtivatele ehitusnormidele ning ehitistele esitatavatele nõuetele.

1.3. paragrahvi 3 lõike 5 punkt 2 asendatakse ja sõnastatakse järgmiselt:

Kui ehitistele ei vasta punktis 1 nimetatud nõuetele, määrab Haaslava Vallavalitsuse ehitise omanikule tähtsajalise ehitise kordategemiseks või kõrvaldamiseks, antud korralduse eiramisel korraldab ehitise kõrvaldamise selle omaniku kulul.

1.4. paragrahvi 4 lõiget 2 täiendatakse punktiga 12 järgmises sõnastuses:

Paragrahvi 3 lõike 5 punktides 1 ja 2 nimetatud korralduse andmine omavalitsuselt rajatud ehitistele kasutusloa andmise või kõrvaldamise kohta.

1.5. paragrahvi 4 lisatakse lõige 2¹ järgmises sõnastuses:

(2¹) Vallavanema pädevus:

1. ehitusloa väljastamine.

1.6. paragrahvi 8 lõige 2 asendatakse täies ulatuses ja sõnastatakse järgmiselt:

Vallavalitsuse korraldusega kinnitatud projekteerimistingimustes nimetatud dokumendid ning Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud nõuetele vastava ehitusprojekti.

Maa- ja ehitusnõunik või vallavanem vaatab läbi esitatud taotlusmaterjalid, korraldab taotluse registreerimise ehitusregistris ning väljastab ehitusloa.

2. Käesolev määrus jõustub 17. aprillil 2000 ning saadetakse avaldamiseks Riigi Teataja elektroonilises andmekogus.

Avo Samarütel
volikogu esimees

Haaslava Vallavolikogu otsus

Kurepalu

13.04.2000 nr 21

Vaba põllumajandus- või metsamaa erastamise taotlejate osalise nimekirja kinnitamine ja sama maatüki taotlejatele kokkuleppe sõlmimiseks tähtaja andmine

Lähtudes *Kohaliku Omavalitsuse korralduse seaduse* (RT I 1993,37,558; 1999,82,755) paragrahvi 22 lõikest 2, *Maareformi seaduse* (RT 1991, 34, 426; 1995, 10, 113; 1996, 36, 738; 1997, 13, 210; 37, 570; 81, 1363; 93, 1556; 1998, 12, 153; 103, 1698; 1999, 25, 366; 27, 390; 84, 765; 95, 840) paragrahvi 22 lõikest 1, paragrahvidest 23¹ ja 23², võttes aluseks esitatud taotlusi ja neile lisatud dokumente ning Haaslava Vallavolikogu maa- ja majanduskomisjoni 07.02.2000 seisukohti ja ettepanekuid Haaslava Vallavolikogu otsustab:

1. Jätta rahuldamata järgmiste isikute vaba põllumajandus- või metsamaa erastamise või kasutusvalduse taotlused ning jätta välja taotlejate nimekirjast, kuna nad ei vasta *Maareformi seaduse* paragrahvide 23¹ lõikes 2 ja 23² lõikes 2 esitatud tingimustele – ei tegele Haaslava vallas põllumajandusliku tootmisega ega metsamajandusega:
  - 2.1. OÜ Friendsland (äriregistri kood 10566197, ettevõtja Tiit Nilson, isikukood 36303282743, elukoht Toominga 1-5 Tartu);
  - 2.2. Harri Terase (äriregistri kood 10319665, ettevõtja Harri Terase, isikukood 36410022736, elukoht Aiandi tee 5-33, Lohkva).
2. Kinnitada vaba põllumajandusmaa erastamise taotlejate nimekiri esitamiseks Tartu maavanemale vastavalt käesoleva otsuse lisale nr 1.
3. Kinnitada vaba metsamaa erastamise taotlejate nimekiri esitamiseks Tartu maavanemale vastavalt käesoleva otsuse lisale nr. 2.
4. Määrata käesoleva otsuse lisades 1 ja 2 nimetamata vabade põllumajandus- ja metsamaatükkide osas *Maareformi seaduse* paragrahvide 23¹ lõike 5 ja 23² lõike 5 kohaselt samale maatükile taotluse esitanute vahel kokkulepete sõlmimise tähtajaks 18. mai 2000.
5. Otsus jõustub 13. aprillil 2000 ning saadetakse kõigile vaba maa taotlejatele.

LISA 1 Haaslava Vallavolikogu 13.aprilli 2000 otsusele nr. 21

VABA PÕLLUMAJANDUSMAA ERASTAMISE TAOTLEJATE NIMEKIRI (I)

Aardlapalu küla	15,50	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU
Aardlapalu küla	3,50	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU
Metsanurga küla	7,30	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU
Koke ja Kitseküla	2,00	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU
Kriimani küla	2,30	OÜ MÄNNIKU PIIM
Paluküla	9,90	OÜ MÄNNIKU PIIM
Paluküla	13,30	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU
Alaküla	22,30	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU

LISA 2 Haaslava Vallavolikogu 13.aprilli 2000 otsusele nr. 21

VABA METSAMAA ERASTAMISE TAOTLEJATE NIMEKIRI (I)

Koke küla	3,00	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU
Koke küla	2,20	IMRE MERITS
Koke küla	2,60	IMRE MERITS
Ignase küla	3,00	HELDUR PETERSONI KÕIVU-ANDRESE TALU
Ignase küla	2,50	TARVO KRUUSE

Avo Samarüütel
volikogu esimees

Haaslava Vallavolikogu otsus

Kurepalus

13.04.2000 nr 22

Seisukoha võtmine kinnisasja (Kriimani, Sarapuu) välismaalasele üleandmise osas

Aluseks võttes Ludvig Maripuu (isikukood 32701212710) taotluse ja kooskõlas *Välismaalasele, välisriigile ja juriidilisele isikule kinnisomandi üleandmise kitsendamise seaduse* (RT I 1996,39,766) paragrahvi 7 Haaslava Vallavolikogu otsustab :

1. Nõustuda Haaslava vallas Kriimani külas asuva Sarapuu kinnisasja (registriosa nr.6119, katastritunnus nr. 18502:005:0289, üldpindala 4353 m², sihtotstarve: elumumaa, väikeelamute maa) üleandmisega Rootsi Kuningriigi alama Osvald Mikhelsaar (elukoht Ekbackevägen 23 18146 Rootsi) omandisse.
2. Otsus jõustub 13.aprillil 2000.

Aavo Samarüütel
volikogu esimees

Haaslava Vallavolikogu otsus

Kurepalu

13.04.2000 nr 24

Valla munitsipaalvara erastamisnimekirja võtmine, erastamise viisi ja enampakkumise alghinna määramine

Juhindudes *Omandireformi aluste seaduse* (RT I 1991, 21, 217; 1994, 38, 617; 1997, 27, 391; 1997, 74, 1230; 1998, 12, 153; 51, 758; 103, 1697; 1999, 23, 354; 82, 751 ja 96, 847) paragrahvi 33 lõikest 4, *Erastamiseseaduse* (RT I 1993, 45, 639; RT I 1997, 9, 78; 1998, 12, 153 ja 30, 411) paragrahvi 2 lõikest 2, 4 lõikest 2 ja 20 ning kooskõlas *Haaslava valla põhimääruse* paragrahvi 18 lõike 1 punktiga 6, Haaslava Vallavolikogu 17.08.1994 määrusega nr 11/2 kinnitatud *Haaslava valla vara kasutamise ja käsutamise korraga* ning Haaslava Vallavolikogu 27.07.1998 määrusega nr 43 kinnitatud *Enampakkumise teel valla vara müügi korraga* Haaslava Vallavolikogu otsustab:

1. Võtta erastamisnimekirja Haaslava valla munitsipaalomandisse kuuluv vara
  - 1.1 erastamiseks eelläbirääkimiste teel:
    - 1.1.1 hoone Kriimani külas – Heiti küün miinimumhind 2 000 krooni;
    - 1.1.2 Aardla Keskuse 3 katlamaja tervikvarana miinimumhind 1 kroon;
    - 1.1.3 endised Tigase talu küünid Aadami külas (nn Patska mineraalväetiste hoidla ja kemikaalide ladu miinimumhind 1 kroon;
    - 1.1.4 Ruumid nr 1,2,14 (mõtteline osa) ja 19 (mõtteline osa) kokku 44,7 m² garaažihoones Roiu alevikus Meistrite 10 miinimumhind 15 000 krooni;
    - 1.1.5 Ruum nr 8 51,2 m² (nn küttehoidla) garaažihoones Roiu alevikus Meistrite 10 miinimumhind 15 000 krooni;
  - 1.2 erastamiseks avalikul enampakkumisel:
    - 1.2.1 Keskkatlamaja hoone Roiul Meistrite 12 alghind 40 000 krooni;
2. Alandada ostjate puudumisel enampakkumise nurjumise tõttu müümata jäänud Aadami külas asuva endise Kropi talu lauda alghinda ning kinnitada enampakkumise uueks alghinnaks 20 000 krooni.
3. Otsus jõustub vastuvõtmisele järgneval päeval.

Avo Samarüütel
Volikogu esimees

Mälestame lahkunuid

Ivan Ivanov
18.11.1932 – 13.04.2000
Ignase